

נמוג?"). היא נהגה להתאמן בפסנתר עם סינדי שלוש שעות ביום עד שהמורה אמרה לה בעדינות שחן לא יוכלו להגיע רחוק יותר. גם לאחר שנעשיתי מרצה באוניברסיטה הזמנתי אותה לכמה מהרצאות שלי, היא תמיד מתחה ביקורת מדויקת להכאיב בזמן שכולם אמרו לי איזו עבודה נהדרת עשיתי ("את מתלהבת יותר מדי ומדברת מדי מדי. נסי להישאר רגועה, ואז תהיי יותר טובה"). ואולם האמא הסינית שלי הזיזרה אותי זה זמן רב שמשוה לא עובד כשורה עם לולו. "כל ילד שונה", אמרה. "את חייבת להתאים את עצמך, איימי. תראי מה קרה לאבא שלך", הוסיפה בניצנת קול מאיימת.

וכן - בעניין אבי. זה אולי הזמן לדבר בגילוי לב. תמיד סיפורי לג'ד, לעצמי ולכולם שההוכחה האולטימטיבית לעלינות ההורות הסינית היא הרגשות שיש לילדים סינים כלפי הוריהם. למרות התביעות הנוקשות של ההורים, העלבונות וחוסר ההתחשבות ברצונם של הילדים, לידים סינים מעריצים ומכבדים את הוריהם ורוצים לטפל בהם בזקתם. למן ההתחלה, ג'ד תמיד שאל, "מה עם אבא שלך, איימי?" אף פעם לא היתה לי תשובה טובה.

אבי היה הכבשה השחורה במשפחתי. אמו קיפחה אותו והתנהגה אליו בחוסר הגינות. בביתם נהגו לערוך השוואות בין הילדים, ואבי - הרביעי מבין שישה - יצא תמיד כשידו על התחתונה. הוא לא התעניין בעסקים כמו יתר בני משפחתו. הוא אהב מדע ומכוניות מהירות. כשהיה בן שמונה הוא בנה רדיו מן היסוד. בהשוואה לאחיו, אבי היה הפורש של המשפחה, הסודי והמורד. בלשון המעטה, אמו לא כבדה את בחירותיו, לא העריכה את האינדיבידואליות שלו ולא חששה מפגיעה בהערכתו העצמית - כל הקלישאות המערביות. כתוצאה, אבי שנה את משפחתו - חש שהיא חונקת ומחלישה - וברגע שהיתה לו הזדמנות הוא עזב ונסע לחוק ככל האפשר, בלי להביט לאחור אפילו פעם אחת.

סיפורו של אבי מדינש משוה שכנראה אף פעם לא רציתי לחשוב עליו. כשההורות הסינית מצליחה, אין כמותה. אבל לא תמיד היא

אל המערב

אבי, שנות השבעים המוקדמות

לא העמדתו פנים. עם לולו תמיד הלכתי על חבל דק, אבל הפעם הייתי רצינית. עדיין אינני בטוחה לגמרי למה. אולי סוף-סוף הדישתי לעצמי להפעל מעוצמה האיתנה של לולו כפי שהיא, גם אם התנגדתי במרווחות לבחירות שלה. או אולי זה היה בגלל קתרין. המעקב אחרי מאבקה ואחרי מה שקיבל חשיבות בעיניה כחודשים הנואשים האלה גרם טלסלה חזקה לכולנו.

ואולי זה היה בגלל אמי. בשבילי, היא האמא הסינית בהתגלמותה. בילדותי ובנעוריי, שום דבר לא היה מספיק טוב בשבילה ("את אומרת שהגיעת למקום הראשון, אבל בעצם רק הגעת בחניקו למקום הראשון,

מצליחה. אצל אבא שלי היא לא הצליחה. הוא בקושי דיבר על וועלם לא חשב עליה אלא מתוך שנאה. בסוף חייה, משפוחו של אבא כמעט הייתה מוזה מכחינתו.

לא יכולתי לאבר את לולו. שום דבר לא היה חשוב יותר. או עשיתי את הדבר הכי מערבי שאפשר להעלות על הדעת: נתתי לה את התחושה אמרתי לה שהיא יכולה להפסיק לנגן בכינור אם היא רוצה, ולעשות לעשות משהו אחר במקום זה. היא רצתה לשחק טניס.

בהתחלה, לולו הניחה שאני טומנת לה מלכודת. במשך השנים, שחנתי הגענו פעמים כה רבות אל הקצה והיינו מעורבות בצורת משוכללות כל כך של לוחמה פסיכולוגית עד שהיא כמוהן הייתה חשדנית. אנלי כשלולו נוכחה לדעת שכוונתי רצינית, היא הפתיעה אותי.

"אני לא רוצה להפסיק", אמרה. "אני אוהבת את הכינור, אף פעם לא אוותר עליו."

"בבקשה", אמרתי וניענעתי בראשי. "בואי לא נלך סחור־סחור."

"אני לא רוצה להפסיק לנגן בכינור", חזרה לולו ואמרה. "אני רק לא רוצה לנגן באינטנסיביות כזו. זה לא הדבר העיקרי שאני רוצה לעשות עם החיים שלי. את חזרת את זה, לא אני."

החברד שלהפחתת האינטנסיביות היו כמה תוצאות מרחיקות לכת, ששברו את ליבי. ראשית, לולו החליטה לפרוש מהתזמורת, ולוותר על תפקיד הכינור הראשון כדי לפנות את ימי שבת בבוקר לטניס. לא עובר רגע בלי שאחוש כאב בשל כך. כשהיא ניגנה בפעם האחרונה את תפקיד הכינור הראשון בדיסטל בטאנגלודר ולחצה את ידו שלי המנצח, כמעט בביתי. שנית, לולו החליטה שאינה רוצה להמשיך לנסוע לניר־יוק בכל יום ראשון לשיעורי כינור, אז ויתרנו על שיעוריה של גברת טנאקה - המורה המפורסמת מגיליאורד שכה קשה להתקבל אצלה!

במקום זאת, מצאתי לולו מורה מקומי בניר־הייבן. אחרי שיחה ארוכה, הסכמנו גם שלולו תתאמן לבדה, בלעדיי ובלי מודריך קבוע.

ובמשך שלושים דקות בלבד כל יום - רחוק מאוד מהנדרש, לדעתי, כדי לשמור על רמת נגינה הגבוהה.

בשבעות הראשונים אחרי החלטה של לולו, שוטטתי בבית כמו מי שאיבד את ייעודו, את הטעם לחייו.

בארוחת צהריים לא מזמן פגשתי את אליזבת אלכסנדר, הפרופסורית מייל שקראה שיר מקורי שלה בטקס ההשבעה של הנשיא אובמה. סיפרתי לה עד כמה אני מעריצה את עבודתה, והחלפנו כמה מילים.

ואז היא אמרה, "חכי רגע - אני חושבת שאני מכירה אותך. יש לך שתי בנות שלמדו ביבית הספר השכונתי למחיקה? את לא האמא של שתי המוזיקאיות הכל־כך מוכשרות האלה?"

החברד שלאליזבת יש שתי בנות, צעירות מבנותיי, שלמדו באותו בית ספר למוזיקה, והן שמעו את סופיה ולולו מנגנות בכמה הדמגיות. "הבנות שלך מדהימות", היא אמרה. "הן נהנו השראה לבנות שלי."

בימים הקודמים הייתי אומרת בצניעות, "את, הן לא באמת טובות כל כך", בתקווה שהיא תשאל אותי עוד כדי שאוכל לספר לה על הדישנים המוזיקליים האחרונים של סופיה ולולו. עכשיו רק ניענעתי בראשי.

"הן ממש טובות לנגן?" שאלה אליזבת. "אני כבר לא רואה אותן שם." "הבנות הגדולה שלי ממשיכה לנגן בפסנתר", השבתי. "הבנות הצעירה - הכנרת - היא כבר לא מנגנת כל כך הרבה." הרגשתי כאילו נעצה ספיץ בליבי. "היא מעדיפה לשחק טניס." אפילו שהיא מודרנת במקום ה-10,000 בניר־אנגלנד, חשבת לעצמי. מתוך 10,000.

"מה את אומרת?" אמרה אליזבת. "חבל מאוד. אני זוכרת שהיא הייתה מוכשרת כל כך."

"זאת הייתה החלטה שלה", שמעתי את עצמי אומרת. "זה חייב אותה להקדיש יותר מדי זמן. את יודעת איך זה בנות שלוש־עשרה." איוז אמא מערבת נעשיתי, חשבתי לעצמי. איזה כישלון.

אבל קיימתי את הבטחתי. תנחתי לולו לשחק טניס באות נפשה, בקצב שלה. להחליט את ההחלטות שלה. אני זוכרת את הפעם

הראשונה שהיא נרשמה לטורניר טניס למתחילים. היא חוזרת ונחזרת
 רוח טוב, טעונת אדרנלין.

"איך היה?" שאלתי.

"אה, הפסדתי - אבל זה הטורניר הראשון שלי, והאטמוספירה שיהי

היתה שגויה לגמרי."

"מה היתה התוצאה?"

"אפס־שש, אפס־שש, אמרה לולי. "אבל זאת ששיחקתי נגדה הייתה

ממש טובה."

אם היא טובה כל כך, למה היא משחקת בטורניר למתחילים? ושנית
 ברשעות, אבל בקול רם אמרתי, "כיל קלינטון אמר לא מזמן לטורניר
 בייל שאפשר להיות טובים באמת במשחק רק אם אוהבים את זה. אז
 טוב שאת אוהבת טניס."

אבל גם אם את אוהבת משחק, הוספתי לעצמי, לא בהכרח תצטייני
 בוה. לא בלי שתעבדי. רוב האנשים גרוועים בדברים שהם אוהבים.

34

הסיום

לולו במגרש

לא מזמן ערכנו כבידתנו ארוחת ערב רשמית שבה אירחנו שופטים מכל
 העולם. כמרגה בבית־הספר למשפטים בייל, אחר הדברים שגורמים
 לי להרגיש ענוה ושפלות רוח הוא ההדרגנות לפגוש דמויות מעוררות
 יראת־כבוד - כמה מגדולי המשפטים בימינו. זה עשר שנים שהסמינר
 בענייני חוקתיות גלובלית בייל מכיא אליו שופטים מבתי המשפט
 העליונים מתריסר ארצות, ובכללן ארצות־הברית.

לחלק האמנותי הזמנו את המורה לפסנתר של סופיה, וייליי יאנג,
 לנגן חלק מהתוכנית שהוא הכין לסדרת הפסנתר המפורסמת בייל
 על שם הורדובין. וייליי הציג בניצוחו שגם תלמידתו הצעירה סופיה

תנגן. לתוספת הנאה יוכלו המורה התלמידה לבגן דואט: "סידור" טווח 'סוויטה קטנה' מאת רביס'.

הייתי נרגשת ועצבנית להחריד מהרעיון ואמרתי לסופיה, "אני תפשלי. הכול תלוי בביצוע שלך. השופטים לא באים לניידווייבן מו" לשמוע מופע כישורונות של בית-ספר תיכון. אם לא תנגני בצורה ייחודית מושלמת-ממושלמת הם ייעלבו. לבי עכשיו אל הפסנתר ואל חוויי ממונ". אני חושבת שעדיין נותר בי שמץ מן האמא הסינית.

השכריות הבאים היו כמו שידור חוזר של ההכנות לקרני הולי, אלא שעכשיו סופיה התאמנה כמעט לגמרי לבריה. כמו כעבר, השקעתי את עצמי ביצירות שהיו תנגן - אלגרו אפאסינאטו מאת סן סאנס ופוליצו ר'פנטזיה אימפרומטו מאת שופן - אבל למען האמת סופיה כמעט שלא נזקקה לי עוד. היא ידעה בדיוק מה עליה לעשות, ורק מדי פעם הייתי צועקת לעברה הערות ביקורת מהמטבח או מהקומה השנייה. בינהיים ג'ד ואני הוצאנו מהסלון את כל הרהיטים חוץ מהפסנתר. קודצפז את הרצפה בעצמי, ושכרנו כיסאות לחמישים איש.

בערב ההופעה סופיה לבשה שמלה אדומה, וכשהיא נכנסה כווי לקוד את קידת הפתיחה, נתקפתי בהלה. הייתי קפואה ממש לאורך הפולונז. לא יכולתי ליהנות גם מסן סאנס, אף על פי שסופיה ניגנה אותו בצורה מבריקה. היצירה הזאת היא ביודור וירטואוזי טהור, ואני הייתי מתווחה מכדי ליהנות, האם תוכל סופיה לכצע את התרוצות שלה בצורה מבריקה ומצוחצחת? ואולי היא התאמנה יותר מדי, וידיה יבגווי בה? הייתי צריכה להכריח את עצמי לא להתנענע הלך וחוזר ולהזמזם כמו רוכס, כפי שאני נוהגת לעשות כשהילדות ממגנות יצירה קשה. אבל כשסופיה ניגנה את היצירה האחרונה, 'פנטזיה אימפרומטו' של שופן, הכול השתנה. מסיבה כלשהי, המתח שהיה אצור בי התפוגג, הלטתות הנעולות השתחררו, וכל מה שחשבתי היה: היא שולטת ביצירה. כשהיא קמה להשתחוות, בחיך קורן, חשבתי: זאת הילדה שלי - היא מאושרת. המוזיקה גורמת לה אושר. ואז ידעתי שכל זה היה כדאי.

סופיה התקבלה בתשואות נלהבות, ולאחר מכן השופטים - ובכללם הרים שהעריצתי זה שנים - הפליגו בשבחים. אחד אמר שניגנה של סופיה הייתה נשגבת והיא מסוגל להאזין לה כל הלילה. אחר התעקש שעליה להמשיך בקריירה מוזיקלית מקצועית מפני שזה יהיה פשע לבזבז כישורין כזה. ומספר מפתיע של שופטים, בעצמם הורים לילדים, שאלו אותי שאלות אישיות כמו, "מה הסדר שלך? את חושבת שזה משהו שקשור לתרבות של המשפחה האיטלקית שנוטה לייצר מוזיקאים מצטיינים רבים כל כך?" או: "אמרי לי, האם סופיה מתאמנת בניגנה מרצונה מפני שהיא אוהבת מוזיקה או שעלייך להכריח אותה? אף פעם לא הצלחתי להכריח את הילדים שלי לבגן יותר מחמש-עשרה דקות." וגם: "מה עם הבת השנייה שלך? שמעתי שהיא כנתת נפלאה. נזכה לשמוע אותה בפעם הבאה?"

סיפרתי להם שאני כותבת ספר שעוסק בדיוק בשאלות האלה והבטחתי לשלוח עותק כשהוא יושלם.

כמה ימים אחרי הערב שבו ניגנה סופיה לשופטים, אספתי את לולו ממגרש טניס שכוח-אל בקונטיקט, במרחק שעה נסיעה בקירוב.

"נחשי מה, אמא - ניצחתי!"

"ניצחת במה?" שאלתי.

"בטורניר", אמרה לולו.

"מה זה אמר?"

"זכיתי בשלוש תחרויות, וניצחתי את השחקנית הכי טובה בגמר. היא דוהגה מקום שישים בניו-אינגלנד. אני לא מאמינה שניצחתי אותה!" זה הפתיע אותי. שיוחקי טניס בנעוריי, אבל רק בשביל ההנאה עם המשפחה או עם חברות מבית-הספר. כבוגרת, ניסיתי להשתתף בכמה טורנירים אבל עד מהרה גיליתי שאיני מסוגלת לעמוד במתח של התחרות. שלחתי את סופיה ואת לולו ללמוד טניס בעיקר כדי שתיהן לנו פעילות משפחתית משותפת, אבל מעולם לא תלינו בכך תקוות כלשהן.

אקדמיות לסניס ועל בני ארבע עם מאמנים אישיים. "חוץ מזה, היא נמוכה כל כך, כמוני."
 "מה שחשוב הוא שלולו אוהבת סניס", אמרה המדריכה - אמירה אמריקנית כל כך. "יש לה מוסר עבודה שלא ייאמן - עוד לא ראיתי משוה שהשתפר במהירות כזו. היא ילדה נהדרת. את ובעלך עשיתם עבודה מדהימה איתה. היא לעולם לא תסתפק בפתות ממאה ועשרה אחוזים. והיא תמיד כל כך עליזה ואדיבה."
 "את צוחקת עליי?" אמרתי. אבל על-כודתי, שמחתי לשמוע. האם ייתכן שזו הוכחה למעגל הווירטואוזי הסיני? אולי רק בחרתי כסוג הפעילות הלא-נכון בשביל לולוז? סניס נחשב לספורט מוכבד מאוד - לא כמו באולינג. מייקל צ'אנג שיחק סניס.

התחלתי להיכנס להליך גבות. למדת את כללי ההתאחדות האמריקנית לסניס ואת שיטת הדירוג הארצית. כמו בן התעניינותי במאמנים והתחלתי להתקשר למועדוני הסניס הטובים ביותר באזור. לולוז שמעה אותי יום אחד מדברת בטלפון. "מה את עושה?" היא רצחה לדעת. כשהסברתי לה שעשיתי מחקר קטן, היא התרשמה פתאום.

"לא, אמא - לאו" היא אמרה בתקיפות. "אל תהרסי לי את הסניס כמו

שחורסת את הכינור."

זה ממש כאב. נסוגתי.

למחרת ניסיתי שוב. "לולוז, יש מקום במסצ'וסטס -"

"לא, אמא - בבקשה תפסיקי," אמרה לולוז. "אני כולו לעשות את זה

בעצמי. אני לא צריכה שתהיי מעורבת."

"לולוז, אנחנו צריכים להעל את הכוח שלך -"

"אמא, הבנתי אותך. ראיתי אותך והקשבתי להרצאות שלך מיליון

פעמים. אבל אני לא רוצה שתנהלי לי את החיים."

מיקרתי את עיניי כלולוז, והתבוננתי היטב. כולם אמרו תמיד שהיא

נראית בדיוק כמוני, אהבתי לשמוע זאת אבל היא החזישה בלהט.

פתאום צצה במוחי דמותה בגיל שלוש, עומדת בהתרסה בחוץ, במרפסת

"את עדיין משחקת ברמת מוחלילי?" שאלתי את לולוז. "זוהימה וזהו נמוכה?"

"כן," היא ענתה כחכיבות. מאז שהשארתי את הברידה בייתי, הסתדרנו הרבה יותר טוב, והיא היחה סכלנית ונמחה יותר. "אבל אני הולכת לנסות לעלות רמה בקורב. אני בטוחה שאפסיד, אבל אני רוצה לנסות בשביל הכיף."

ואז, לגמר בהפתעה: "אני מתגעגעת כל כך לתזמורת," אמרה לולוז. בששת השבועות הבאים, לולוז זכתה בעוד שלושה טורנירים. בשניים האחרונים הלכתי לצפות בה. נדהמתי לראות איזו פצצת אנרגיה היא היתה על המגרש: באיזה להט היא חכטה, כמה מרוכזת היא נראתה ואיך לא ויתרה אף פעם.

לולוז המשיכה לטפס מעלה והתחרויות נעשו קשות יותר ויותר. מאוחר הטורנירים היא הפסידה לנערה גדולה ממנה כפליים. כשלולוז יודעה מהמגרש היא חייבה ונהגה כחכיבות, אבל בדע שוכנסנו למכונית ויאא אמרה לי, "אני הולכת לנצח אותה בפעם הבאה. עוד לא השתמתי מספיק - אבל בקרוב." ואז היא שאלה אותי אם אוכל לרשום אותה לשיעורי סניס נוספים.

כשיעוד הבא, צפיתי כלולוז מתגלגלת את חכטת גביהוד בהתמקדות ובעקשנות שמעולם לא ראיתי אצלה. לאחר מכן היא ביקשה ממני להגיש לה עוד כרורים כדי שתוכל להמשיך להתאמן, והמשננו להתאמן שעה נוספת. בדרך הביתה, כשאמרתי לה שחכטת גביהוד שלה נראית הרבה יותר טוב, היא אמרה, "לא, זה עוד לא בסדר. עדיין זה נורא. אולי נוכל לקבל מגרש מחוץ?"

יש לה מוטיבציה חזקה כל כך, חשבתי לעצמי. כל כך... אינטנסיבית.

דברתי עם מדריכת הסניס של לולוז. "איך שום אפשרות שלולוז תוכל אייפעם להיות טובה כאמת, נכון? זאת אומרת, היא בת שלוש-עשרה - זה כטח עשיר שנים מאוחר מדי?" שמעתי על האופנה המתפשטת של

הקרה. אי אפשר לשלוט בה, חשבתי לעצמי, והיא תמתי ויתנה על כל מה שהיא תעשה, היא תהיה מדהימה.

"בסדר, לולו, אני מקבלת את זה", אמרתי. "את יודעת שיש לי פתוחה וגמישה? כדי להצליח בעולם הזה, תמיד צריכים להיות מוכנים להסתגל. זה משהו שאני מוכה בו במיוחד ואת צריכה ללמוד ממני." אבל לא באמת ויתרתי. עדיין אני נאבקת, אם כי בשניים נעים באסטרטגיה שלי. נעשיתי סובלנית יותר ואני משתדלת לטמון על רגלי פתוח. לא מוזמן לולו אמרה לי שעליה לצמצם עזר את אימתי הנגיף בכינור מפני שהיא רוצה להקדיש זמן לדברים אחרים שיש לי אהבה אותה, כמו לכתובה ולתיאטרון אימפרוביזציה. במקום להיתקן, חשתי ועודדתי. אני מסתכלת לטווח הארוך. לולו יודעת לעשות חשיבות מצחיקים להפליא, ואם כי תיאטרון אימפרוביזציה נראה כמשהו מוגנז לדרך הסינית ולמוזיקה קלאסית, זו בהחלט מיומנות. כמו כן אני מטפחת תקוות שלולו לא תוכל להימלט מאהבהה למוזיקה ושגשוג יומים - אולי בזמן הקרוב - היא תחזור לכינור מרצונה החזק שלי.

בינתיים, בכל סוף שבוע, אני מטיעה את לולו לחברותי. מניס ונראו בה. לא מוזמן היא התקבלה לנבחרת התיכון, החידה מחסומת התיכון שהצליחה לעשות זאת. כיוון שלולו מתעקשת לא לקבל שום עצה או ביקורת מומי, אין לי ברירה אלא לפנות לריגול וללחממת גרילה. אני נוטעת בחשאי רעיונות בראשה של מוריבת הטניס שלה, שולחת ליו מסרונים עם שאלות ואסטרטגיות של אימונים, ואחר כך מוזקת און הורדעות כדי שלולו לא תוכל לראותן. לפעמים, בשלולו מצפה ליון פחות מכול - בארוחת בוקר או כשאני אומרת לה לילה טוב - אני צועקת פתאום, "יותר תנופה בחבטה!" או "אל תזיז את רף הגל שמאל בזמן חבטת ההגשה!" ולולו אוטמת את אוזניה, ואנחנו רבות, אבל המסר שלי עובר, ואני יודעת שהיא יודעת שהצדק איתי.

קודה

התשמחה שלנו, 2010

הנמרים נלהבים ופזיזים, עוצמים את עיניהם לסכנה. אבל הם מפתמכים על ניסיון, וחוזים באגרניות חדשות וכוח רב.

התחלתי לכתוב את הספר ב-29 ביוני 2009, יום אחרי שובנו מרוסיה. לא ידעתי למה אני עושה זאת או איך יגיע הספר אל סיומו, אבל למרות שברור כלל אני סובלת מפתוסם כתיבה, הפעם זרמו המילים מתוכי. שני השלישים הראשונים של הספר נכתבו בשמונה שבועות בלבד (השליש השלישי עלה לי בייסורים). הראיתי כל דף לגד ולבנות.